

**College van Gedeputeerde Staten
Statenvoorstel**

DATUM	28 april 2020	NUMMER PS	PS2020BEM08
AFDELING	SLO/CER	COMMISSIE	BEM
STELLER	J. Prins / C. de Lange	DOORKIESNUMMER	06 27587250 / 06 11583729
DOCUMENTUMNUMMER	820B32C2	PORTEFEUILLEHOUDER	Van Muilekom

Titel : **Cultuur- en erfgoedprogramma 2020-2023 'Voor Jong & Altijd'**

Inhoudsopgave

Ontwerpbesluit : Vaststellen van het Cultuur- en erfgoedprogramma 2020-2023 'Voor Jong & Altijd' pag. 6

Bijlage(n) : Concept Cultuur- en erfgoedprogramma 2020-2023 'Voor Jong & Altijd'

Aan Provinciale Staten,

Inleiding

Het concept Cultuur- en erfgoedprogramma 2020-2023 'Voor Jong & Altijd' bevat hoofdlijnen en kaders voor het provinciaal cultuur- en erfgoedbeleid. Het is de opvolger van de Cultuur- en erfgoednota 2016-2019 'Alles is NU'. Zowel op inhoud als op voorgestane werkwijze geeft het uitvoering aan het coalitieakkoord 2019-2023 'Nieuwe Energie voor Utrecht'.

Het provinciaal cultuur- en erfgoedbeleid volgt een cyclus van vier jaar. Dit hangt samen met de uitwerking van het coalitieakkoord, afspraken met andere overheden en begrotingscycli van partnerorganisaties. Het concept Cultuur- en erfgoedprogramma 2020-2023 'Voor Jong & Altijd' valt als een kaderstellend beleidsprogramma onder de Omgevingsvisie Provincie Utrecht zodra deze formeel is vastgesteld. Tot die tijd staat het op zichzelf, als voorheen de cultuur- en erfgoednota. Voor de Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Stelling van Amsterdam wordt, ook in het kader van de Omgevingsvisie, een afzonderlijk programma opgesteld omdat het een bredere scope heeft dan alleen erfgoedbeleid.

Het concept was al in een vergevorderd stadium toen half maart 2020 de coronacrisis uitbrak. Deze heeft grote gevolgen voor de cultuursector omdat deze sterk afhankelijk is van publiek. Inkomsten uit entree, horeca en zakelijke verhuur vallen weg en afspraken – ook met de provincie als subsidiënt – kunnen niet worden nagekomen. De uitvoering van het programma voor 2020 is daarop (voor zover dat mogelijk is bij de huidige stand van zaken) deels vooruitgeschoven, maar het kan niet worden uitgesloten dat meer wijzigingen noodzakelijk zijn.

De reden dat het concept beleidsprogramma nu toch volgens de oorspronkelijke planning aan u wordt voorgelegd, is dat het voor onze partnerorganisaties belangrijk is dat zij zekerheid krijgen over hun bekostiging vanaf 1 januari 2021. Omdat de partnerorganisaties hun beleidsplannen en subsidieaanvraag voor een belangrijk deel baseren op het provinciale beleid, lopen ze een jaar 'uit de pas' (periode 2021-2024, waarbij het laatste jaar onder voorbehoud is). In deze beleidsplannen kunnen zij de gevolgen van de coronacrisis op hun sector en organisatie meenemen. De

subsidieaanvragen dienen zij uiterlijk 1 oktober a.s. bij ons in om tijdig zekerheid te krijgen over de continuïteit van hun exploitatiesubsidies.

Daarbij moet worden aangetekend dat de financiële gevolgen van de crisis vooral groot zijn voor de zogenaamde cultuur producerende instellingen, die direct voor publiek en bezoekers werken. Die maken een relatief gering deel uit van het provinciale beleid. Ongeveer 10% van de cultuur- en erfgoedbegroting is bestemd voor dit deel van de sector. Het gaat dan vooral om de kasteelmusea en de festivals. De monumentenzorg daarentegen loopt voor het belangrijkste deel door, en de partnerorganisaties – die verreweg het grootste onderdeel vormen van de provinciale cultuur- en erfgoedbegroting – voelen de impact van de crisis vooral indirect. Ze voeren als ondersteunende infrastructuur voor de cultuur- en erfgoedsector zogenaamde besteltaken uit en hebben maar in beperkte mate direct met publiek te maken. Uiteraard heeft de crisis wel gevolgen voor de inhoud van hun werk, maar in veel mindere mate voor hun financiële stabiliteit.

Met het Rijk en de gemeenten stemmen wij af welke maatregelen als gevolg van de coronacrisis wij vanuit onze provinciale rol kunnen treffen voor de cultuursector. De minister van OCW heeft € 300 miljoen vrijgemaakt om de gevolgen van de gederfde inkomsten voor de sector op te vangen, waarvan € 30 miljoen bestemd is voor de zogenaamde stedelijke regio's.

Voorgeschiedenis

Het concept Cultuur- en erfgoedprogramma 2020-2023 'Voor Jong & Altijd' is mede gebaseerd op de evaluatie van de beleidsnota 2016-2019, het cultuurprofiel Stedelijke Regio Utrecht 'Eeuwig Jong', de zelfevaluaties door partnerorganisaties en de Ontwerp Omgevingsvisie Provincie Utrecht. Met diverse stakeholders zijn aanvullende gesprekken gevoerd om ideeën op te halen en draagvlak voor de beleidsvoornemens te creëren.

Er zijn in 2019 en 2020 voor de Statencommissie Bestuur, Economie en Middelen (BEM) drie tussenstappen georganiseerd om informatie te delen en input te verkrijgen. Op 13 november 2019 is een presentatie gegeven over trends, maatschappelijke opgaven en de belangrijkste beleidswijzigingen. Bij deze gelegenheid heeft de commissie input gegeven voor nieuwe denkrichtingen. Op 19 februari 2020 is de Statencommissie geïnformeerd over de voortgang en zijn aan thematafels dilemma's besproken. Hierbij waren externe stakeholders aanwezig. Begin april bent u geïnformeerd wat er met uw opmerkingen is gebeurd en hoe het conceptprogramma er op hoofdlijnen uit ziet. Voorafgaande aan de vergadering van de commissie BEM op 20 mei 2020 ontvangt u van ons in aanvulling op dit statenvoorstel een memo over de actuele stand van zaken rond de betekenis en de (mogelijke) gevolgen van de coronacrisis.

Het festivalbeleid is als onderdeel van het cultuurbeleid opgenomen in dit programma, maar is al eerder door u vastgesteld.

Essentie / samenvatting

Het hoofddoel van het cultuur- en erfgoedbeleid van de provincie Utrecht is: bijdragen aan de toegankelijkheid van cultuur en de instandhouding van waardevol erfgoed, zodat bewoners en bezoekers van de provincie Utrecht hiervan kunnen leren en genieten. Dat vertaalt zich in twee beleidsdoelen:

A. Versterken van de culturele infrastructuur

1. Cultuureducatie aanbieden zodat alle scholieren kennismaken met kunst, media en erfgoed
2. Bibliothekennetwerk faciliteren om de bibliotheken toegankelijk te houden voor iedereen
3. Festivals laten floreren zodat iedereen kan deelnemen aan kunst en cultuur
4. Het cultuurprofiel van Utrecht verstevigen in samenwerking met gemeenten en partners

B. Behouden, benutten en beleven van cultureel erfgoed

1. De kwaliteit van de leefomgeving versterken met cultuur en erfgoed zodat mensen zich hier thuis voelen
2. Monumenten duurzaam restaureren en gebruiken om ze voor toekomstige generaties te behouden
3. Utrechts erfgoed beheren en bekend maken als bron van kennis en verhalen voor een breed en divers publiek

Het Cultuur- en erfgoedprogramma 2020-2023 'Voor Jong & Altijd' stoelt voor een belangrijk deel op wettelijke taken en bestuurlijke afspraken. Dit zorgt voor een grote mate van continuïteit als het gaat om bibliotheek- en monumentenbeleid, de nominatie van de Neder-Germaanse Limes als UNESCO Werelderfgoed, provinciale taken op het gebied van archeologie en cultuureducatie. Nieuwe accenten worden gelegd op de herbesteding en verduurzaming van monumenten, cultuureducatie in het voortgezet onderwijs en een hoogwaardig cultuuraanbod dat meebeweegt met de stedelijke groei. Het molenbeleid wordt vernieuwd en varend erfgoed en religieus erfgoed krijgen meer aandacht. Bij cultuurparticipatie en de bibliotheken wordt verbinding gelegd met de Sociale Agenda. De bijdrage aan de culturele infrastructuur wordt geïntensiveerd door het festivalbeleid te versterken, talentontwikkeling te stimuleren en nieuw museumbeleid te ontwikkelen.

Meetbaar / beoogd beleidseffect

De keuzes in het programma zijn gebaseerd op een analyse van de opgaven waarvoor de sector zich gesteld ziet en de reële mogelijkheden van de provincie om daarop invloed uit te oefenen. Per meerjarendoel zijn de beleidsinstrumenten en meetpunten geformuleerd.

Het programma creëert bovendien inhoudelijke uitgangspunten voor toekenning van meerjarige exploitatiesubsidies aan partnerorganisaties Kunst Centraal, Bibliotheek Service Centrum, Landschap Erfgoed Utrecht, Monumentenwacht Utrecht, Utrechts Landschap en Steunpunt Archeologie en Monumenten Utrecht voor de periode 2021-2024.

Financiële consequenties

Het financiële kader voor dit cultuur- en erfgoedprogramma 2020-2023 is vastgesteld met de begroting en kadernota 2020 (programma 6 Cultuur en Erfgoed). De provinciale planning- en controlcyclus functioneert als basis voor alle beleid en verantwoording en om deze reden worden geen financiële verantwoordingsinstrumenten in het programma ingebouwd. Partnerorganisaties kunnen in het kader van dit programma een meerjarige exploitatiesubsidie aanvragen voor de periode 2021-2024.

Zoals in de inleiding is toegelicht, kan de coronacrisis leiden tot begrotingswijzigingen. Deze zullen dan uiteraard aan u worden voorgelegd. Wij trachten momenteel in beeld te brengen wat de gevolgen van de crisis zijn voor de Utrechtse cultuursector, zowel voor instellingen die van ons een exploitatiesubsidie ontvangen, als voor instellingen die gesubsidieerd worden door Rijk en gemeenten. Vervolgens zullen wij aangeven welke bijdrage de provincie zou kunnen leveren aan de noodsteun voor de cultuursector en bezien of dit consequenties heeft voor het voorliggende cultuur- en erfgoedprogramma.

Nieuwe kasritmes 2020-2023

Voor verschillende beleidsdoelen zijn extra middelen beschikbaar gesteld op basis van het coalitieakkoord. In het opstartjaar 2020 is minder budget nodig omdat het beleidsinstrumentarium voor een deel nog moet worden ontwikkeld en de coronacrisis voor vertraging zorgt. Dit is aanleiding voor kasritmewijzigingen in een deel van het budget van 2020 naar latere jaren. Hieronder geven we aan wat het financiële kader is van het cultuur- en erfgoedprogramma 2020-2023 zoals dat is vastgesteld in de begroting 2020 en hoe het budget in de jaren 2020-2023 wordt verdeeld.

	Verwerking in:	2020	2021	2022	2023	Totaal 2020 - 23
DEKKING Cultuur- en erfgoedprogramma 2020-2023		14.784	15.545	15.470	15.470	61.269

Programma 6 Cultuur en Erfgoed excl. NHW	Begroting 2020	15.710	14.430	14.355	14.355	58.850
Technische correcties	Begroting 2021 Zomernota 2020	-1.128	872	872	872	1.488
Middelen Vijfheerenlanden t.b.v. Cultuur en Erfgoed	Begroting 2021	202	243	243	243	931
BEGROTING Cultuur- en erfgoed Programma 2020-2023		14.034	15.760	15.735	15.740	61.269
Wijzigingen kasritme over de jaren	Begroting 2021	-750	215	265	270	-

Tabel 1 Alle bedragen in € en x1.000

De begrote bedragen zijn exclusief indexering van partnerorganisaties. Over de hoogte van de diverse verhogingen in verband met nieuwe taken in de gemeente Vijfheerenlanden zal een besluit worden genomen in de **Programmabegroting** 2021. Het prijspeil 2020 vormt hier nu het uitgangspunt. Hieronder de begroting van het Cultuur- en erfgoedprogramma in de periode 2020-2023 per meerjarendoel:

Begroting 2020-2023	2020	2021	2022	2023
Beleidsdoel 6.1 Versterken van de culturele infrastructuur				
Meerjarendoel 6.1.1 Cultuureducatie aanbieden	2.085	2.225	2.225	2.205
Meerjarendoel 6.1.2 Bibliothekennetwerk faciliteren	2.310	2.410	2.360	2.360
Meerjarendoel 6.1.3 Festivals laten floreren	969	1.389	1.389	1.389
Meerjarendoel 6.1.4 Het cultuurprofiel van Utrecht verstevigen	444	944	944	944
Middelen exclusief Vijfheerenlanden	5.808	6.968	6.918	6.898
Verhoging budget in verband met nieuwe taken in de gemeente Vijfheerenlanden				
Meerjarendoel 6.1.1 Cultuureducatie aanbieden (KC)	23	64	64	64
Meerjarendoel 6.1.2 Bibliothekennetwerk faciliteren (BiSC)	99	99	99	99
Totaal beleidsdoel 6.1 Versterken van de culturele infrastructuur	5.930	7.131	7.081	7.061
Beleidsdoel 6.2 Behouden, benutten en beleven van cultureel erfgoed				
Meerjarendoel 6.2.1 De kwaliteit van de leefomgeving versterken	488	913	963	988
Meerjarendoel 6.2.2 Monumenten duurzaam restaureren en gebruiken	5.456	5.406	5.406	5.406
Meerjarendoel 6.2.3 Utrechts erfgoed beheren en bekend maken	2.081	2.231	2.206	2.206
Middelen exclusief Vijfheerenlanden	8.024	8.549	8.574	8.599
Verhoging budget in verband met nieuwe taken in de gemeente Vijfheerenlanden				
Meerjarendoel 6.2.2 Monumenten duurzaam restaureren en gebruiken (FEP)	68	68	68	68
Meerjarendoel 6.2.3 Utrechts erfgoed beheren en bekend maken (LEU)	12	12	12	12
Totaal Beleidsdoel 6.2 Behouden, benutten en beleven van cultureel erfgoed	8.104	8.629	8.654	8.679
TOTALEN	14.034	15.760	15.735	15.740

Tabel 2 Alle bedragen in € en x1.000

Bestuurlijke dilemma's / politieke gevoeligheid

In het voortraject van beleidsvorming zijn vertegenwoordigers van cultuur- en erfgoedinstellingen, partnerorganisaties, gemeenten en andere stakeholders betrokken en is met hen afgestemd.

De coronacrisis kan leiden tot wijzigingen of temporisering van het cultuur- en erfgoedbeleid. Maar omdat het voor de partnerorganisaties van groot belang is om financiële zekerheid te krijgen, is ervoor gekozen om de oorspronkelijke planning van het nieuwe cultuur- en erfgoedbeleid te volgen.

Overwogen oplossingsrichtingen en alternatieven

De keuzes in het beleidsprogramma zijn gebaseerd op een analyse van de opgaven waarvoor de sector zich gesteld ziet en de reële mogelijkheden van de provincie om daarop invloed uit te oefenen. Per doelstelling zijn de in te zetten beleidsinstrumenten en de meetpunten geformuleerd. Beleidsafwegingen zijn zoveel mogelijk inzichtelijk gemaakt in het concept beleidsprogramma.

Wettelijke grondslag

Artikel 158 Provinciewet.

Effecten op duurzaamheid

In het monumentenbeleid is duurzaamheid een beleidsaccent dat wordt voortgezet en geïntensiveerd in het nieuwe programma. De focus van het monumentenbeleid ligt op de restauratie, verduurzaming en (her)bestemming van rijksmonumenten tot gebouwen met maatschappelijke functies. Daarbij geldt een circulair perspectief van waardebehoud en waardecreatie. Naast milieueffecten hebben duurzaamheidsmaatregelen vaak ook lagere beheerkosten tot gevolg waardoor structureel meer financiële ruimte beschikbaar komt voor onderhoud.

Het Erfgoed Expert Team zal worden ingezet om eigenaren met complexe herbestemmingsvraagstukken voor waardevol erfgoed te helpen bij verduurzaming. Ook de Utrechtse Erfgoedmonitor besteedt aandacht aan duurzaamheid, en de Monumentenwacht Utrecht wordt gevraagd duurzaamheidsadviezen op te nemen in het dienstenpakket. Landschap Erfgoed Utrecht ten slotte zal beheerders van erfgoedcollecties adviseren over digitale duurzaamheid.

Voorgesteld wordt:

- Het concept Cultuur- en erfgoedprogramma 2020-2023 'Voor Jong & Altijd' vast te stellen;
- De voorgestelde kasritmewijzigingen te verwerken in de **Programmabegroting** 2021.

Gedeputeerde Staten,

Voorzitter,

Secretaris,

**Besluit van 3 juni 2020 tot het vaststellen van het Cultuur- en erfgoedprogramma 2020-2023
'Voor Jong & Altijd'**

Provinciale Staten van Utrecht; In vergadering bijeen op 3 juni 2020;

Op het voorstel van Gedeputeerde Staten van 3 juni 2020, afdeling SLO, nummer 820B32C2;

Gelezen het Cultuur- en erfgoedprogramma 2020-2023 'Voor Jong & Altijd';

Besluiten:

ARTIKEL 1

- Het concept Cultuur- en erfgoedprogramma 2020-2023 'Voor Jong & Altijd' vast te stellen;
- De voorgestelde kasritmewijzigingen te verwerken in de **Programmabegroting** 2021.

Voorzitter,

Griffier,